

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2024-1-2.13>

Рябоконт Є. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0003-1003-4039

ДОГОВІР ФАКТОРИНГУ ЯК ПІДСТАВА ПЕРЕХОДУ ПРАВ КРЕДИТОРА ДО ІНШОЇ ОСОБИ

FACTORING AGREEMENT AS A BASIS FOR THE TRANSFER OF CREDITOR'S RIGHTS TO ANOTHER PERSON

У статті аналізується договір факторингу як підстави заміни кредитора у зобов'язаннях і переходу прав кредитора до іншої особи. Договір факторингу за юридичною спрямованістю на заміну сторони (кредитора) у зобов'язанні нагадує договір про відступлення права вимоги. Водночас законодавчо факторинг є особливим різновидом договору про відступлення, що потребує свого дослідження і є метою даної статті.

У статті наведені різні думки щодо сутності факторингу, його місця серед інших підстав правонаступництва в доктрині (І. А. Безклубий, Ю. О. Гладь, В. І. Пушай), і в судовій практиці. Незважаючи на те, що на сьогодні сформульовані деякі ознаки факторингу, без прямої оцінки залишаються питання взаємозв'язку між договорами факторингу і відступлення права вимоги, не з'ясовано, чи можливе поширення загальних положень про відступлення на факторингові відносини і, якщо можливе, то в яких випадках. На відміну від договору про відступлення права вимоги і класичного правонаступництва, де первісний кредитор з передачею прав новому кредитору остаточно припиняє свою участь у правовідношенні, правовий зв'язок між фактором (новим кредитором) і клієнтом (який передав йому право) може зберігатися.

Урахування специфіки, пов'язаної з правонаступництвом, дозволяє відмежувати договір факторингу від договору купівлі-продажу майнових прав і договору застави майнових прав, з якими його споріднює низка ознак. Серед таких специфічних рис факторингу як підстави переходу прав кредитора до іншої особи можна виділити право сторін договору факторингу врегулювати питання переходу права незважаючи на заборону або обмеження щодо передачі права вимоги у відносинах між клієнтом і боржником; можливість бути предметом факторингу права вимоги, яке виникне в майбутньому; розуміння грошової суми, яка передається за договором, як самостійної майнової цінності, а не як ціни, яка сплачується за передачу певного майна.

Ключові слова: договір факторингу, правонаступництво, перехід права вимоги, заміна кредитора, клієнт, фактор.

The article analyses a factoring agreement as a basis for substitution of a creditor in obligations and transfer of creditor's rights to another person. A factoring agreement is similar to an assignment agreement in terms of its legal focus on replacing a party (creditor) to an obligation. At the same time, factoring is a special type of assignment agreement under law, and this is the purpose of this article.

The article presents various opinions on the essence of factoring, its place among other grounds of legal succession in the doctrine (I. A. Bezklubyi, Y. O. Hladyo, V. I. Pushai) and in court practice.

Despite the fact that some features of factoring have been formulated, the relationship between factoring agreements and assignment of claims remains unclear, and it is not clear whether and in what cases the general provisions on assignment may be extended to factoring relations. Unlike an assignment agreement and classical assignment, where the original creditor permanently ceases to participate in the legal relationship upon transfer of rights to the new creditor, the legal relationship between the factor (the new creditor) and the client (the assignor) may be preserved.

Taking into account the specifics related to legal succession, a factoring agreement can be distinguished from a contract of sale of property rights and a contract of pledge of property rights, which share a number of features. Among the specific features of factoring as a basis for the transfer of the creditor's rights to another person are the right of the parties to the factoring agreement to settle the issue of transfer of rights despite the prohibition or restriction on the transfer of the right of claim in the relations between the client and the debtor; the possibility of factoring a claim that will arise in the future; understanding the amount of money transferred under the agreement as an independent property value, rather than as a price paid for the transfer of certain property.

Key words: factoring agreement, succession, transfer of claim, replacement of creditor, client, factor.

Юридично грамотне регулювання цивільного обороту, циркуляції прав вимог і обов'язків – запорука стабільного розвитку і побудови потужного економічного базису кожної сучасної держави. Без стабільного і якісного законодавства в цій сфері складно очікувати дотримання принципу правової визначеності, що передбачає серед іншого зрозумілість і точність при формулюванні правових норм, а також передбачуваність наслідків їх застосування для суб'єктів правовідносин.

Права вимоги, які належать кредитору за зобов'язанням, можуть переходити до інших осіб на підставі правочину (договору). Нормативним підґрунтям такого переходу (передачі) є норма пункту 1 ч. 1 ст. 512 ЦК України, згідно якої кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги). Договір про відступлення права вимоги, який у доктрині іменується також договором цесії [1, с. 28, 29; 2, с. 48, 49], укладається між первісним кредитором, який відступає своє право, і новим кредитором, якому відступається таке право, з повідомленням боржника про таке відступлення, і регулюється ст. ст. 512-519 ЦК України.

Однією з підстав переходу права вимоги від попереднього кредитора до нового є договір факторингу, або договір про фінансування під відступлення права грошової вимоги, за яким одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника) (абз. 1 ч. 1 ст. 1077 ЦК України). Майже аналогічне визначення договору передбачене ч. 1 ст. 350 ГК України, згідно з якою банк має право укласти договір факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги), за яким він передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони за плату, а друга сторона відступає або зобов'язується відступити банку своє право грошової вимоги до третьої особи. Оскільки фінансові послуги можуть надавати не тільки банки, але й інші фінансові установи (п. 65 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [3]), а факторинг є однією з фінансових послуг (п. 5 ч. 1 ст. 4 цього Закону), зазначене обмеження щодо можливості бути фактором лише банкам на практиці не застосовується.

Відповідно до цього визначення факторинг націлений на передання права вимоги за зобов'язанням одним кредитором іншому і за ознакою юридичної спрямованості на заміну сторони (кредитора) у зобов'язанні нагадує договір про відступлення права вимоги. Водночас законодавчо **факторинг є особливим**

різновидом договору про відступлення, що підтверджується і його структурним розташуванням в окремій главі 73 розділу III «Окремі види зобов'язань» книги п'ятої ЦК України, у той час як правове регулювання відступлення права вимоги здійснюється розділом I «Загальні положення про зобов'язання», в частині норм, які визначають цивільно-правовий статус сторін у зобов'язанні.

У науковій літературі зустрічаються різні думки щодо співвідношення договорів про відступлення права вимоги і факторингу. Зокрема, І. А. Безклубий, розглядаючи факторинг як банківський правочин, вважає, що він відноситься до договорів, що регулюють перехід права вимоги, а «юридичну природу договору факторингу складає цесія» [4, с. 386, 387]. Авторка дисертації з питань факторингу К. В. Коломієць висловлює позицію щодо самостійності договору факторингу і зауважує, відносини, які виникають з договору факторингу, є складнішими, ніж ті, що існують при цесії, адже вміщують у собі відносини надання фінансових послуг, позики і кредиту [5, с. 103, 114]. О. О. Кот нарікає на те, що «сучасне регулювання факторингових відносин не дає змоги провести чіткого розмежування цесії й відступлення вимог у межах факторингових відносин, оскільки фактично положення ЦК про факторинг не закріплюють будь-яких специфічних ознак договору» [6, с. 994]. При цьому автор визнає, що на відносини, які виникають з договору факторингу, можуть субсидіарно поширюватися положення про відступлення вимоги за умови, що відповідні відносини не врегульовані спеціальними нормами про факторинг і якщо це не суперечить суті факторингу [6, с. 995]. Ю. О. Гладько, навпаки, займає позицію щодо самостійності договору факторингу, наполягаючи на тому, що слід відрізнити його від договору, на підставі якого здійснюється оплатна передача грошової вимоги [9, с. 9, 61]. При цьому дослідниця зауважує, що «оплатна передача права вимоги не вважатиметься факторингом», а на підставі факторингу здійснюється «оплатна цесія» [7, с. 9, 129], що істотно послаблює висновок про самостійне значення факторингу і розмежування договорів факторингу і цесії.

Таке різноманіття думок вимагає подальшого аналізу договору факторингу як підстави правонаступництва, а також звернення до інших джерел правової інформації. У цьому сенсі важливо, що розмежування факторингу і договору про відступлення кредитором права вимоги має не тільки доктринальне, але і неабияке практичне значення. На важливості грамотного вирішення цього питання було наголошено і Верховним Судом, який відзначив, що це питання становить виключну правову проблему.

Із змісту пунктів 51, 56, 60, 66 постанови Великої Палати Верховного Суду від 11 вересня 2018 р. [8] слідує, що зазначені договори відрізняються наступними ознаками:

а) суб'єктивним складом – сторонами договору про відступлення права вимоги можуть бути будь-які учасники цивільних відносин, в той час як факторингу притаманний спеціальний суб'єктивний склад: клієнтом може бути фізична або юридична особа, яка є суб'єктом підприємницької діяльності (ч. 2 ст. 1079 ЦК України), а фактором – банк або інші фінансова установа, яка відповідно до закону має право здійснювати факторингові операції (ч. 3 ст. 1079 ЦК України) [1, с. 17]¹; б) предметом договору – за цесією можуть переходити як право грошової, так і право негрошової вимоги, а предметом договору факторингу можуть бути лише права грошової вимоги, як наявної, так і майбутньої (ч. 1 ст. 1078 ЦК України); в) критерієм оплатності. Договір про відступлення права вимоги може бути як оплатним, так і безоплатним, а договір факторингу є оплатним і здійснюється або у формі безпосередньої купівлі фактором права грошової вимоги клієнта, або шляхом передачі клієнтом факторові права вимоги до третьої особи (боржника) для забезпечення виконання зобов'язання клієнта (боржника) перед фактором (кредитором). При цьому саме передання клієнтом фактору права грошової вимоги не є платою за надання ним фінансової послуги у вигляді фінансування клієнта; договором окремо має бути передбачена форма оплати клієнтом послуг фактора. Така позиція впливає з визначення факторингу (абз. 1 ч. 1 ст. 1077 ЦК України), а також підтверджується судовою практикою [9].

Зауважимо, що у випадку, коли основне зобов'язання боржника, яке забезпечується договором факторингу, є безоплатним, відсутнє зустрічне надання контрагентів майнового характеру, притаманне для оплатних договорів, проте такі ситуації зустрічаються вкрай рідко, ураховуючи підприємницький характер діяльності учасників договору факторингу.

г) формою договору. Договір про відступлення права вимоги в силу ч. 1 ст. 513 ЦК України вчиняється у аналогічній формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги за яким передається новому кредитору. Договір факторингу вчиняється виключно в письмовій формі згідно абз. 1 ч. 2 ст. 6, п. 11 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [10] у редакції Закону, яка була чинною на момент розгляду справи Верховним Судом.

Між тим, Верховний Суд залишив без прямої оцінки питання взаємозв'язку між договорами факторингу і відступлення права вимоги, не зазначивши, чи можливе поширення загальних

положень про відступлення на факторингові відносини і, якщо можливе, то в яких випадках. Крім того, наведені Верховним Судом особливості договорів відступлення права вимоги і факторингу, хоча і розкривають їх деякі відмінності², але не торкаються особливостей правових наслідків, які породжуються цими договорами, тобто не враховують зв'язку цих договорів з правонаступництвом. Відзначимо, що правонаступництво у вигляді переходу прав кредитора має різне значення в цих договорах. Якщо в договорі відступлення перехід прав до нового кредитора є головною метою договору, то договір факторингу *de jure* спрямований на надання фінансових послуг (здійснення фінансування фактором клієнта), а відступлення права грошової вимоги відіграє в ньому значення зустрічного матеріального обов'язку контрагента. Разом із тим вказана особливість договору факторингу не спростовує того, що він є підставою правонаступництва і тому вимагає його розгляду саме в даному контексті.

У цьому аспекті договір факторингу на перший погляд не відрізняється від договору про відступлення права вимоги, адже так само укладається піз первісним кредитором, який відступає своє право, і новим кредитором, якому відступається таке право. Водночас у договорі факторингу, на відміну від договору про відступлення права вимоги, в якому первісний кредитор з передачею прав новому кредитору остаточно припиняє свою участь у правовідношенні, правовий зв'язок між фактором (новим кредитором) і клієнтом (який передав йому право) може зберігатися. Це впливає із змісту ч. 3 ст. 1081 ЦК України, відповідно до якої клієнт не відповідає за невиконання або неналежне виконання боржником грошової вимоги, право якої відступається і яка пред'явлена до виконання фактором, якщо інше не встановлено договором факторингу. Інакше кажучи, сторони договору факторингу мають право передбачити в ньому субсидіарну відповідальність клієнта (первісного кредитора) за невиконання обов'язку боржником перед фактором (новим кредитором). Це не лише докорінно відрізняє договір факторингу від договору про відступлення права вимоги, але і спонукає замислитись про **вид і характер правонаступництва, яке виникає на підставі договору факторингу.**

² До інших особливостей договору факторингу можна, зокрема, віднести можливість покладення договором на нового кредитора (фактора) обов'язків надання попередньому кредитору (клієнту) послуг, пов'язаних з грошовою вимогою, право якої він відступає (ч. 2 ст. 1077 ЦК України), що непридатно договору про відступлення, абсолютність права відступлення грошової вимоги за факторингом і неприпустимість заборони або обмеження такого права у договорі (ст. 1080 ЦК України), обмеженість права фактора на відступлення права вимоги третій особі порівняно з договором відступлення (ст. 1083 ЦК України) тощо.

¹ У зазначеній постанові Верховний Суд зараховує до сторін договору факторингу також боржника, право вимоги до якого відступається, що є, на наш погляд, помилковим, позаяк боржник не має правового статусу, характерного для сторони договору, зокрема він не може укладати, змінювати, припиняти договір або вимагати його розірвання.

У науці цивільного права класичне правонаступництво іменують *транслятивним*, тобто таким, що переносить права і обов'язки від попереднього суб'єкта правовідношення до нового [11, с. 125]. Для транслятивного правонаступництва завжди притаманна заміна суб'єктів: попередній суб'єкт (правопередник) з правовідношення вибуває, в той час як новий суб'єкт (правонаступник), вступаючи у правовідношення замість правопередника, замінює його у правовідношенні, набуваючи прав та (або) обов'язків, які тому належали. якої він відступає.

Поряд із транслятивним деякі автори виділяють так зване *«конститутивне правонаступництво»*, сутність якого полягає в тому, що у набувача з'являється певне право в межах і на основі права попередника. Для цього виду правонаступництва притаманно те, що утворене право («дочірнє» право) спирається на «материнське» право попереднього суб'єкта, є похідним і залежним від нього [12, с. 78]. Характерними прикладами такого правонаступництва називаються поява у сторони за договором найму (наймача) права володіння і користування річчю власника; виникнення права застави на майно власника у заставодержателя (кредитора за основним зобов'язанням) [13, с. 117].

Водночас у зазначених випадках не відбувається заміни суб'єкта в одному і тому ж правовідношенні, що притаманно для класичного транслятивного правонаступництва. Навпаки, відбувається виникнення нового правовідношення, яке з'являється хоча і не на порожньому місці і має зв'язок з іншим правовідношенням, на основі якого воно виникло, проте паралельно з ним, адже перше правовідношення продовжує існувати. Так, заставодержатель речі стає учасником нового відносного договірної (зобов'язального) правовідношення із заставодавцем, утворюючи таким чином нове правовідношення, проте власник, який заставив свою річ, зберігає право власності на заставлене майно і продовжує бути учасником абсолютних відносин власності з усіма і кожним. Не випадково, до слова, при розгляді конститутивного правонаступництва зазначається про «створення права», «набуття права» новим суб'єктом [13, с. 118, 119], але не про «перехід права», якого тут дійсно не відбувається.

Таким чином, «конститутивне правонаступництво» правильніше було віднести до особливих прикладів похідного набуття права, що підтверджується обумовленістю виникнення права нового учасника правом іншого – праводавця, але не до виду правонаступництва.

Повертаючись до факторингових відносин і відступлення права, що відбувається на їх підставі, зауважимо, що правонаступництво, викликане договором факторингу, має свою специфіку. Відступлення права вимоги клієнтом фактору можна віднести до транслятив-

ного правонаступництва лише за відсутності домовленості сторін про зобов'язання клієнта відповідати за невиконання зобов'язання боржником перед фактором згідно ч. 3 ст. 1081 ЦК України. У випадку, коли така домовленість існує, кредитор (клієнт), який вже передав своє право вимоги і мав би нібито припинити свою участь у правовідношенні, продовжує бути стороною договору. Це докорінно відрізняє договір факторингу від договору відступлення, змістом якого не може бути обов'язок правопередника (первісного кредитора) відповідати за боржника перед правонаступником (новим кредитором). Така відповідальність можлива лише на підставі окремого договору поруки, який не залежить від договору відступлення (ст. 519 ЦК України). Унікальність ситуації полягає в тому, що клієнт, будучи в аспекті відступлення права вимоги первісним кредитором, трансформується в зобов'язану особу (боржника). У такому разі клієнт за договором факторингу опиняється у не вигідному економічному становищі, адже поряд із обов'язком оплатити надані йому послуги фактором як фінансовою установою набуває додаткового тягаря у вигляді виконання зобов'язання боржника.

Наведене переконує у значно **складнішому характері договору факторингу порівняно з договором про відступлення права вимоги (цесією)**, урегульованого ст. ст. 512–519 ЦК України, що свідчить про **можливість поширення зазначених норм на факторингові відносини лише тією мірою, якою вони не суперечать природі факторингу**. Не слід забувати і те, що відступлення права вимоги (п. 1 ч. 1 ст. 512 ЦК України) не являє собою самостійного правочину, а ґрунтується на договорах, які опосередковують перехід права вимоги від попереднього кредитора до нового. Одним з таких договорів виступає договір факторингу.

У цьому аспекті важливо підкреслити, що **на факторингові відносини не можуть бути поширені деякі загальні і, здавалося б, стабільні положення про відступлення права вимоги**. Так, ст. 515 ЦК України забороняє заміну кредитора у зобов'язаннях, які нерозривно пов'язані з його особою. Водночас у договорі факторингу немає заборон щодо відступлення клієнтом фактору вимог особистого характеру. Ба більше, у ст. 1080 ЦК України підкреслюється дійсність договору факторингу незалежно від наявності домовленості між клієнтом і боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження. Порушення такої заборони або обмеження може бути підставою для притягнення клієнта до відповідальності перед боржником, проте не призводить до недійсності відступлення.

Із змісту загальних норм про відступлення права вимоги не випливає, чи може бути предметом цього договору право вимоги, яке виникне

в майбутньому. Між тим, для договорів факторингу передача майбутніх вимог прямо передбачена нормою ст. 1078 ЦК України.

На наш погляд, саме наявність згаданих та інших специфічних ознак, притаманних факторингу, не лише дозволяє додатково **відмежувати** його від цесії, але і **від інших договорів, які є підставою переходу права вимоги – договору купівлі-продажу майнових прав**. Договір купівлі-продажу майнових прав (ч. 3 ст. 656 ЦК України) є схожим на договір факторингу, оскільки так само націлений на оплатний перехід права вимоги від правопередника до правонаступника. Договір застави майнових прав (ст. ст. 49-52 Закону України «Про заставу» [14]) є видом (способом) забезпечення (виконання) зобов'язань, що передбачає механізм звернення стягнення у вигляді переходу заставленого майнового права від боржника (заставаодавця) до кредитора (заставадержателя) шляхом відступлення права вимоги (ч. 1 ст. 23 Закону України «Про заставу»), а передача права вимоги у договорі факторингу також може бути способом забезпечення виконання зобов'язання клієнта перед фактором (абз. 2 ч. 1 ст. 1077 ЦК України).

Важливість чіткого розмежування вказаних договорів обумовлюється не тільки схожістю їх природи, але і позицією судових органів кваліфікувати як факторингові будь-які договірні відносини, спрямовані на передачу права грошової вимоги взаємні виплати коштів або обов'язку їх виплатити, і, як наслідок, пред'явлення до кредитора вимог, які ставляться до фактора, – наявність правового статусу банку або фінансової установи [15].

Така позиція не лише нівелює особливості кожного окремого договору, який породжує перехід права вимоги кредитора, може суперечити цілям волевиявлення сторін, які обрали для такого переходу певну форму договору, але і не узгоджується з нормами про факторинг. Законна оплатна передача грошової вимоги може відбуватися в рамках будь-якого із зазначених видів договорів; при цьому передача прав вимоги у формі договору факторингу має свої **особливості**, які, зокрема, полягають в тому, що: **1) така домовленість може укладатися і буде чинною незважаючи на наявність заборони/обмеження відступлення права вимоги між клієнтом та боржником; 2) вона може мати предметом право вимоги, яке виникне в майбутньому; 3) вона має предметом саме право грошової вимоги, яке передається клієнтом факторові не як еквівалент переданої грошової суми (оплата, ціна), як це відбувається в договорі купівлі-продажу майнових прав, а як самостійна майнова цінність, при цьому у клієнта поряд з передачею права вимоги існує зобов'язання оплатити послуги фактора-фінансової установи.**

Факторинг, який є способом забезпечення виконання зобов'язання, додатково відрізняється від договору застави майнових прав як механізмом забезпечувального зобов'язання, так і формою договору. У договорі застави майнових прав відступлення права вимоги боржником (заставаодавцем) кредитору (заставадержателю) відбувається в обов'язковому порядку, у межах загального механізму звернення стягнення на предмет застави і лише на тому етапі розвитку правовідношення, коли у кредитора виникає право звернути стягнення на заставлене майно. У договорі факторингу, який є забезпечувальним зобов'язанням, передача права вимоги боржником (клієнтом) відбувається кредитору (фактору) безпосередньо при укладенні договору (якщо він реальний) або створюється зобов'язання щодо такої передачі (якщо він консенсуальний). Крім того, при зверненні стягнення за договором застави майнових прав з метою фіксації переходу права вимоги до нового кредитора, очевидно, вимагається складання окремого договору про відступлення права вимоги. Водночас при забезпеченні виконання основного зобов'язання факторингом передача права вимоги оформляється єдиним договором.

Проведене дослідження особливостей правової природи договору факторингу як підстави переходу прав кредитора і правонаступництва дає можливість зробити наступні **ВИСНОВКИ**:

1) договір факторингу (договір про фінансування під відступлення права грошової вимоги) є однією з підстав переходу права вимоги від попереднього кредитора до нового і має низку ознак, включаючи і особливий предмет договору, які виокремлюють його з-поміж загального договору цесії (про відступлення права вимоги).

Договору факторингу притаманний складніший характер порівняно з договором про відступлення права вимоги (цесією), урегульованого ст. ст. 512–519 ЦК України, що свідчить про можливість поширення зазначених норм на факторингові відносини лише тією мірою, якою вони не суперечать природі факторингу;

2) місце договору факторингу у відносинах правонаступництва визначається характером переходу права вимоги від клієнта до фактора. Договір факторингу породжує класичне транслятивне правонаступництво. Проте у випадку існування домовленості між сторонами, яка покладає на клієнта відповідальність за невиконання зобов'язання боржником перед фактором (ч. 3 ст. 1081 ЦК України), правонаступництво втрачає свої звичайні ознаки, оскільки кредитор (клієнт), який вже передав своє право вимоги і мав би нібито припинити свою участь у правовідношенні, продовжує бути стороною договору;

3) особливість правової природи договору факторингу дозволяє відмежувати його від договору про купівлю-продажу права вимоги і дого-

вору застави майнових прав, що не дозволяє підтримати позицію судів про кваліфікацію відносин як факторингових лише на підставі досягнення домовленості щодо оплатної передачі прав грошових вимог. На наш погляд, основними ознаками, які визначатимуть специфіку передачу права вимоги в рамках договору факторингу, є наступні: 1) домовленість може укладатися і буде чинною незважаючи на наявність заборони/обмеження відступлення права вимоги

між клієнтом та боржником; 2) вона може мати предметом право вимоги, яке виникне в майбутньому; 3) вона має предметом саме право грошової вимоги, яке передається клієнтом факторові не як еквівалент переданої грошової суми (оплата, ціна), як це відбувається в договорі купівлі-продажу майнових прав, а як самостійна майнова цінність, при цьому у клієнта поряд з передачею права вимоги існує зобов'язання оплатити послуги фактора-фінансової установи.

Список використаних джерел:

1. Пушай В. І. Уступка вимоги і переведення боргу в цивільних правовідносинах (на матеріалах судової практики): монографія. Харків: Екограф, 2010. 180 с.
2. Самбір О. Є. Суброгація в цивільному праві України. Дис. ... к. ю. н. Київ, 2014. 169 с.
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії. Закон України від 14 грудня 2021 р. № 1913-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134> (дата звернення: 30.01.2024).
4. Безклубий І. А. Банківські правочини: монографія. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
5. Коломієць К. В. Договір факторингу як підстава зміни кредитора у зобов'язанні. Дис. ... докт. філософії в галузі права. Київ, 2020. 236 с.
6. Кот О. О. Договір факторингу. *Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб.* / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. За ред. О. В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с. С. 993–995. Глава 47.
7. Гладь Ю. О. Право вимоги як об'єкт цивільних прав. Дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2013. 223 с. С. 9, 61.
8. Постанова Верховного Суду України від 06 липня 2015 р. Справа № 6-301цс15. URL: <https://court.gov.ua/sud1590/pravovipoziciivsu/6-301cs15> (дата звернення: 05.09.2023); постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 21 березня 2018 р. Справа № 910/2489/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72939261> (дата звернення: 05.09.2023).
9. Постанова Великої Палати Верховного Суду України від 11 вересня 2018 р. Справа № 909/968/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76860058> (дата звернення: 05.09.2023).
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 30.01.2024).
11. Спесівцев Д. С. Юридичні факти у механізмах виникнення, переходу та припинення речових прав на нерухомість в Україні. Дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 225 с.
12. Кот О. О. Перехід прав кредитора до третіх осіб в цивільному праві України. Дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 187 с.
13. Погребняк В. Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав. Дис. ... докт. юрид. наук. Харків, 2021. 426 с.
14. Про заставу. Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2654-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text> (дата звернення 10.02.2024).
15. Постанова Верховного Суду України від 13 квітня 2016 р. у справі № 3-226гс16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/57201716> (дата звернення 10.02.2024); постанова Верховного Суду України від 13 квітня 2016 р. у справі № 3-254гс16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/58160798> (дата звернення 10.02.2024).